

Idékatalog

FORSTÆRKT INDSATS FOR ORDBLINDE I OVERGANGEN FRA
GRUNDSKOLE TIL UNGDOMSUDDANNELSE

Magistratsafdelingen for Børn & Unge, Aarhus Kommune | Oktober 2019

Introduktion

Dette idékatalog består af en opsamling af idéer udviklet i projektsporet 'Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse'. Projektsporet er blevet til i forlængelse af projektet 'Forstærket indsats for ordblinde i udskolingen', som er et samarbejde mellem Kompetencecenter for Læsning, Rundhøjsskolen & PPR i Magistratsafdelingen for Børn & Unge i Aarhus Kommune.

Erfaringer fra det igangværende projekt peger på, at selve overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse typisk er særligt svær for ordblinde. Henover foråret og sommeren 2019 har projektgruppen derfor arbejdet dedikeret med at indsamle viden om, hvorfor overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse opleves som kompliceret og ufleksibel af ordblinde. Der er således blevet foretaget 20 interviews med henholdsvis ordblinde unge, forældre til ordblinde, UU-vejledere, læsevejledere fra grundskole og ungdomsuddannelser m.fl. Efterfølgende er der afholdt en idéudviklingsworkshop, hvor 35 deltagere fra en række forskellige organisationer deltog i en struktureret idéudviklingssession. Med udgangspunkt i de udfordringer, der typisk opstår i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, skulle workshopdeltagerne udvikle så mange idéer som muligt i fællesskab.

Idékataloget præsenterer på den baggrund tre temaer, som med hver deres fokus indeholder en lang række idéer, der har potentiale til at gøre overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse mere fleksibel, effektiv og helhedsorienteret for ordblinde. Katalogets idéer fordeler sig inden for følgende tre temaer:

- **Teknologi & hjælpemidler:** Forbedrede muligheder for adgang til læse-skrive-teknologi og øvrige elektroniske hjælpemidler i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse.
- **Netværk, vejledning og kompetenceudvikling:** Øget netværk og vejledning målrettet ordblinde unge og deres forældre, samt kompetenceudvikling og bred formidling om ordblindhed målrettet grundskolen og ungdomsuddannelser.
- **Systemet omkring ordblinde:** En mere udførlig og systematisk ansøgnings- og overleveringsproces fra grundskole til ungdomsuddannelse.

I den kommende fase i projektet, skal det beslutes hvilke idéer, projektgruppen skal arbejde videre med. For at lette denne fase er de idéer, der har overlap blevet skrevet sammen, mens andre idéer er blevet mere udførligt beskrevet. Idéerne er efterfølgende blevet prioriteret på baggrund af følgende succeskriterier:

- Succeskriterium 1: Idéen skal have mest mulig *værdi* for projektets målgruppe (ordblinde unge) når den er gennemført, og dermed bidrage til, at de oplever en smidig og helhedsorienteret overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse.
- Succeskriterium 2: Idéen skal gøre en forskel for *flest muligt*, og dermed tage udgangspunkt i fællesskabet af ordblinde frem for den enkelte ordblinde.
- Succeskriterium 3: Idéen skal flugte med den *gældende lovgivning* om specialpædagogisk støtte, samt lovgivning inden for ordblindeområdet generelt.
- Succeskriterium 4: Idéen skal være så *realiserbar* som muligt. Det indebærer, at der skal være ressourcer (tid, personale og økonomi) til at føre den nye idé ud i livet. Det betyder også, at der skal tages højde for sektorskellet mellem kommune og stat, og at idéen skal kunne udvikles og gennemføres internt i Aarhus Kommune, evt. i samarbejde med relevante samarbejdspartnere som frivillige organisationer m.fl.

Samlet set består idékataloget af 41 idéer. De højst prioriterede idéer er på baggrund af de valgte succeskriterier blevet visualiseret i en model for at skabe overblik over, på hvilke områder, hver enkelt idé er henholdsvis stærkest og svagest.

De 7 højst prioriterede idéer fordeler sig jævnt inden for katalogets tre overordnede temaer, dog med en overvægt inden for tema 3. De prioriterede idéer består af følgende:

- **Idé 2:** Nye elever kan beholde deres it-rygsæk/hjælpe midler fra tidligere skolegang i en kortere periode. *[17,5 ud af 20 point]*.
- En kombination af **idé 15 & 16:** Etablering af et åbent tilbud/netværk for ordblinde og evt. elever med oplevede læse-skrive-vanskeligheder. *[16 ud af 20 point]*.
- **Idé 22:** Netværk/forum for forældre til ordblinde elever på den enkelte skole/institution/blandt ordblinde i distriktet *[13,5 ud af 20 point]*.
- **Idé 26:** Læsevejlederne [på ungdomsuddannelserne] underviser deres kolleger i hensigtsmæssige tiltag i forhold til ordblinde elever, og der afholdes årlige oplæg om ordblindhed og ordblindevenlig undervisning af relevante videnspersoner for såvel læsevejledere som faglærere. *[12,5 ud af 20 point]*.
- **Idé 30:** Krav om en underskrevet bemyndigelseserklæring + anden relevant dokumentation med elevernes papirer fra folkeskolen i forbindelse med ansøgning om optagelse på www.optagelse.dk. *[16 ud af 20 point]*.
- **Idé 37:** Samarbejde om ordblinde mellem UU-vejledningen og læsevejlederne i grundskolen. *[16,5 ud af 20 point]*.
- **Idé 41** Et faciliteret partnerskab mellem repræsentanter fra udvalgte ungdomsuddannelser og Styrelsen for Kvalitet og Udvikling ved Undervisningsministeriet. Resultatet af samarbejdet forventes at bestå i klart definerede retningslinjer og procedurer for ungdomsuddannelsernes ansøgning om midler til specialpædagogisk støtte ved Undervisningsministeriet inkl. en bred formidling af disse målrettet samtlige ungdomsuddannelser i Aarhus Kommune. *[17 ud af 20 point]*

Ideerne er nærmere udspecificeret under de respektive temaer i idékataloget med forslag til, hvordan og i hvilken form de kan videreudvikles.

Med udgangspunkt i idékataloget er det nu op til projektets styregruppe at tage stilling til den videre proces i arbejdet med idéerne. Styregruppen (og evt. Børn & Unge chefgruppen) bedes tage stilling til følgende:

- Er der generelt enighed om prioriteringen, både hvad angår succeskriterier og udvælgelsen af de foreslåede syv højst prioriterede idéer?
- Hvor mange idéer skal vi arbejde videre med til en start?
- Hvordan skal de prioriteres?
- Hvem skal have ejerskab på hver enkelt idé, og hvem skal inddrages i udviklingen af idéerne?
- Hvilket distrikt i Aarhus Kommune skal vi tage udgangspunkt i? (udvalgte folkeskoler og ungdomsuddannelser)

ADGANG TIL TEKNOLOGI OG ELEKTRONISKE HJÆLPEMIDLER

Idéer

It-rygsæk/læse-skrive-teknologi

- 1) IT-rygsækken følger den ordblinde på tværs af uddannelser, og ansøgningsprocessen minimeres dermed, da der kun søges om hjælpemidler én gang. Gennem central registrering sikres det, at den studerendes berettigelse til it-rygsæk er synlig og kan aktiveres på tværs af uddannelsesområder. Samtidigt følges der op på behovet for it-støtte og opdatering af it-programmer.
- 2) Nye elever kan beholde deres it-rygsæk/hjælpemidler fra tidligere skolegang, evt. i en kortere periode.
- 3) Overgangs pc, denne udleveres for en kortere periode, indtil eleven får tildelt støtte fra SPS og dermed enten får adgang til en programpakke eller it-rygsæk udleveret.
- 4) Alle unge, der starter på en ungdomsuddannelse, får en pc. Dvs. der laves ikke noget skel mellem ordblinde elever vs. elever, der ikke er ordblinde.

Ny central organisering

- 5) LST-ordning inspireret af medicin tilskud (fast bevilling).
- 6) Organisering omkring LST inspireret af hjælpemiddelcentralen.
- 7) Hjælpemidler skal tilknyttes NEM-id i stedet for UNI-login.
- 8) Livslang adgang til hjælpemidler (samme form som NOTA).

Software adgang frem for udlevering af teknologi

- 9) Log-in til software, f.eks. fra midten af 9. klasse.
- 10) Den ordblinde kontaktes straks af en læsevejleder på ungdomsuddannelsen, der har en programpakke med.
- 11) En statslig udviklet og faciliteret programpakke.

Adgang til digitaliseret undervisningsmateriale

- 12) Alle bøger er digitalt tilgængelige på NOTA.
- 13) Alt materiale skal være tilgængeligt på NOTA eller indscannet korrekt.
- 14) Alle ungdomsuddannelser skal have en OCR-maskine tilgængelig.

Hvilke aktører spiller generelt en rolle for idéerne, der knytter sig til forbedrede muligheder for adgang til teknologi og elektroniske hjælpemidler, og hvad kræver idéerne for at kunne blive gennemført?

Den overordnede udfordring i forhold til at skabe en bedre og mere ukompliceret organisering omkring adgangen til it-rygsæk og læse-skrive-teknologi i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse er først og fremmest, at det er forskellige offentlige myndigheder, som forvalter hjælpemidlerne for ordblinde. I grundskolen er det kommunerne, der er ansvarlige for tildeling af hjælpemidler og støtte til ordblinde, mens det på ungdomsuddannelserne er staten, der står for den økonomiske forvaltning og

tildeling af hjælpemidler og specialpædagogisk støtte. Det komplicerer overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse, og idéerne der adresserer (livslang) adgang til hjælpemidler på tværs af uddannelser synes derfor som udgangspunkt svære at realisere.

Endelig er der udfordringer i organiseringen omkring hjælpemidler på ungdomsuddannelserne, da der først kan søges om støtte i SPS-systemet når den enkelte ordblinde elev er registreret som optaget på den pågældende ungdomsuddannelse, og det vil derfor sjældent kunne lade sig gøre for ungdomsuddannelserne at have nye hjælpemidler tilgængelige fra dag 1. En anderledes organisering omkring registreringen af hjælpemidler vurderes umiddelbart at have stor værdi for ordblinde, men svær for Aarhus Kommune alene at realisere.

Højest prioriterede idé

Idé 2 [Nye elever kan beholde deres it-rygsæk/hjælpemidler fra tidligere skolegang i en kortere periode] scorer højest vurderet på baggrund af de opsatte succeskriterier i projektet.

4 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]
4,5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]
5 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
4 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

17,5 ud af 20 point i alt.

Løsningsforslag til, hvordan Aarhus Kommune kan realisere idéen

Eftersom det allerede er en mulighed for ordblinde at beholde deres hjælpemidler i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse jf. den nye lovgivning om specialpædagogisk støtte, kan projektgruppen med fordel gøre meget mere ud af at kommunikere dette ud til samtlige læsevejledere og øvrige relevante personalegrupper i grundskolen. Her gøres opmærksom på, at ordblinde må beholde deres it-rygsæk og læseskrive-teknologi (inkl. licens til software programmer) i den første tid på deres nye ungdomsuddannelse, indtil de får nye hjælpemidler stillet til rådighed.

Med hvem og hvordan kan løsningsforslaget udføres?

Der laves en prototype i samarbejde med Center for Innovation i Aarhus, som indeholder relevant dokumentation om den nye ændring i loven og som, evt. i samarbejde med PPR, kommunikeres ud til samtlige relevante personalegrupper (skoleledelse, UU-vejledning, læsevejledere m.fl.) i grundskolen i Aarhus Kommune i god tid forud for afgangseksamen i 2020. Informationen kommunikeres f.eks. ud over flere omgange i løbet af foråret 2020, for at øge sandsynligheden for, at alle grundskoler organiserer deres praksis omkring hjælpemidler ud fra den gældende lovgivning. Projektets erfaringer peger netop på, at ganske få læsevejledere i forbindelse med afgangseksamen i 2019, har været klar over denne ændring i lovgivningen, og elever har derfor uden grund måttet aflevere deres it-rygsæk mm. i forbindelse med deres afgang fra grundskolen. Denne viden kan potentielt også kommunikeres personligt ud til samtlige ordblinde unge i Aarhus Kommune via e-boks eller lignende. De unge, som har gået på efterskole uden for Aarhus Kommune forud for optagelsen på en ungdomsuddannelse, skal tænkes ind i den målrettede kommunikation, da de potentielt kan være omfattet af andre retningslinjer. Endelig skal det undersøges, hvorvidt eleverne kan få adgang til deres pågældende ungdomsuddannelses netværk (f.eks. via UNI-

login) fra dag 1 med deres medbragte hjælpemidler, eftersom nogle hjælpemidler som f.eks. NOTA kræver en internetforbindelse.

Potentielle samarbejdspartnere: Sekretariatet i Børn & Unge [jurister], repræsentanter fra udvalgte grundskoler og ungdomsuddannelser, PPR, Center for Innovation i Aarhus.

NETVÆRK OG VEJLEDNING

- Målrettet (ordblinde) elever

Idéer

Netværk

- 15) Åbent tilbud: Ikke bange for at marginalisere. Giv ordblinde og evt. elever med oplevede læse-skrive vanskeligheder mulighed for at mødes. Der kan f.eks. indgå fortællinger fra andre ordblinde elever: Hvad har jeg brugt SPS til?
- 16) Netværk/caféer for de unge på ungdomsuddannelsen på ugentlig basis med fokus på tips til it-strategier, læsestrategier mv.
- 17) Et mødested/netværk hvor den ordblinde møder ind dag 1 og får viden om skolens ordblindeplan. Den unge får dermed den nødvendige information.

Vejledning

- 18) Tildeling af personlig vejleder med specialviden om ordblindhed i overgangen. Den personlige vejleder har tid/ressourcer til en håndholdt indsats. Dvs. de ordblinde elever opsøges, følges, og får hjælp til hjælpemidler og fagene/faglærerne.
- 19) Tildeling af vejleder på tværs af/udenfor uddannelser (UU-vejlederen indstiller sammen med lærer).
- 20) Den unge interviewes på dag 1 [på ungdomsuddannelsen] og der spørges til behov og forventninger, alternativt inviteres der til en samtale med den unge forud for sommerferien.

Hvilke aktører spiller generelt en rolle for idéerne, der knytter sig til netværk og vejledning, og hvad kræver idéerne for at kunne blive gennemført?

Muligheden for at have en personlig vejleder tilknyttet, enten i form af en læsevejleder fra den enkelte ungdomsuddannelse eller i form af en vejleder, der er eksternt tilknyttet på tværs af uddannelser, går mange gange igen i idémateriale fra idéudviklingsworkshopen. Værdien af en sådan vejleder vurderes at være ganske stor for den enkelte, men det er desværre en idé som kan være svær at realisere økonomisk og ressourcemæssigt. Muligheden for at afholde individuelle samtaler med ordblinde elever inden skolestart er ligeledes en idé som vurderes at have relativt stor værdi. Den er dog samtidig også svær at realisere, da det er op til ungdomsuddannelserne at tage initiativ til dette og finde de nødvendige ressourcer hertil.

Højest prioriterede idé

En kombination af **idé 15 & 16** [Etablering af et åbent tilbud/netværk for ordblinde og evt. elever med oplevede læse-skrive-vanskeligheder. Netværket giver de unge mulighed for at mødes og udveksle erfaringer med hinanden, og der kan informeres om muligheder for støtte, tips til læse-strategier mv. med særligt fokus på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse].

5 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]

3 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]

5 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
3 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

16 point ud af 20 i alt.

Løsningsforslag til, hvordan Aarhus Kommune kan realisere idéen

Et oplagt løsningsforslag kunne bestå i etableringen af et netværk, som henvender sig særligt til ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. Netværket vil potentielt kunne etableres som en del af planen for den generelle ord- og talblindeindsats i Aarhus Kommune som netop er blevet vedtaget i byrådet, eller i samarbejde med frivillige organisationer og netværk, der varetager ordblindes interesser som f.eks. Ordblindeforeningen/Dysleksi Ungdom eller relevante netværk på Hovedbiblioteket. Idéen forventes at have relativt stor værdi for den enkelt ordblinde, der vælger at deltage i netværket. Der er dog en risiko for, at det primært er de ressourcestærke ordblinde, som vurderes at være særligt opsøgende og selvstændige, som vil benytte netværket og dermed drage fordel af løsningen.

Med hvem og hvordan kan løsningsforslaget udføres?

Det skal indledningsvis afklares, hvem der skal have ejerskab på løsningen (projektgruppen, PPR eller evt. en frivillig organisation), og hvem den skal udvikles i samarbejde med (Ordblindeforeningen/Hovedbiblioteket m.fl.). Herefter kan rammerne for, hvordan netværket skal forløbe, udfoldes nærmere. Det bør i øvrigt overvejes hvorvidt det skal afholdes centralt og dermed skal henvende sig på tværs af ungdomsuddannelserne (i et bestemt distrikt) i Aarhus Kommune eller, om det skal afholdes på de respektive ungdomsuddannelser. Indledningsvis kan netværket testes af henover foråret 2020 for efterfølgende, såfremt det har den forventede effekt, at blive etableret som et fast netværk for ordblinde i Aarhus Kommune, som mangler vejledning og støtte i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse.

Potentielle samarbejdspartnere: Ordblindeforeningen (Dysleksi Ungdom), Hovedbiblioteket, Kompetencecenter for Læsning, PPR, Center for Innovation i Aarhus.

NETVÆRK & VEJLEDNING

- Målrettet forældre

Idéer

Netværk

- 21) Forældrenetværk & fællesskab med andre forældre.
- 22) Forum for forældre til ordblind elever på den enkelte skole/institution/blandt ordblind i distriktet: Faglige oplæg, info fra UU-vejledningen, videndeling mm.

Vejledning

- 23) Give forældre en køreplan: "Sådan gør vi når en ordblind starter på xx".
Information/støtte til forældre: Hvad er ordblindhed, hvad betyder det for deres barn, hvordan kan de hjælpe, forklare at deres barn *skal* bruge værktøjerne
- 24) Kontakt til forældre til unge under 18 år inden skolestart (telefonisk eller personligt møde)

Hvilke aktører spiller generelt en rolle for idéerne, der knytter sig til netværk og vejledning, og hvad kræver idéerne for at kunne blive gennemført?

Idéerne der er målrettet forældre, var overrepræsenterede på idéudviklingsworkshoppene, og rigtig mange har foreslået netværk som en løsning på den manglende viden og vejledning, man som forælder til et ordblindt barn, der starter på ungdomsuddannelse, kan opleve. Mange af idéerne er overlappende, og går dermed enten på etablering af netværk, hvor der kan udveksles viden og støtte på tværs af forældregruppen, eller personlig vejledning. Idéerne der knytter sig til personlig vejledning, er som udgangspunkt svære at realisere, da det kræver mange ressourcer og i øvrigt afhænger af ungdomsuddannelserne, da det typisk vil være disse som skulle varetage den personlige vejledning.

Højest prioriterede idé

Idé 22 [Netværk/forum for forældre til ordblind elever på den enkelte skole/institution/blandt ordblind i distriktet: Faglige oplæg, info fra UU-vejledningen, videndeling mm.]

- 3 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]
 - 2,5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]
 - 5 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
 - 3 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]
- 13,5 point ud af 20 i alt

Løsningsforslag til, hvordan Aarhus Kommune kan realisere idéen

Forældregruppen spiller ofte en særligt vigtig rolle i den svære overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Samtidigt giver de udtryk for, at de mangler støtte og viden om, hvad deres barn har krav på, og hvordan de kan hjælpe bedst muligt. Mange efterspørger i øvrigt specifik information og feedback på, hvordan deres barn klarer sig fagligt. En mulig vej at gå kunne således være at etablere et forældrenetværk (i et af distrikterne) i Aarhus Kommune henvendt til de forældre som har et ordblindt barn, der skal starte/er startet på en af ungdomsuddannelserne. Netværket kunne etableres i samarbejde med relevante

aktører på området, som f.eks. UU-vejledningen, læsevejledere fra ungdomsuddannelserne, Kompetencecenter for Læsning m.fl. Svagheden ved en sådan løsning er imidlertid, at det primært vil være de ressourcestærke forældre, der forventes at deltage og dermed få gavn af netværket. Løsningens svageste punkt er således, at den ikke kommer til at have værdi for alle.

Med hvem og hvordan kan løsningsforslaget udføres?

Det skal først og fremmest afklares, hvem der kan påtage sig ejerskabet for netværket. Netværket kan potentielt testes af henover foråret – sommeren 2020. Hvis det viser sig at have den forventede effekt, kan det etableres som et fast netværk, der følger et årshjul for afholdelse af netværksarrangementer med udvalgte tematikker. Inspiration til etablering og afholdelse af netværksarrangementer kan evt. findes i Socialstyrelsens guide: Forældre-netværk om ordblindhed.

Potentielle samarbejdspartnere: Ordblindeforeningen, repræsentanter fra ungdomsuddannelser, Kompetencecenter for Læsning, PPR, UU-vejledningen i grundskolen, Center for Innovation i Aarhus m.fl.

NETVÆRK, VEJLEDNING & KOMPETENCEUDVIKLING

- Målrettet undervisningspersonale/uddannelsesinstitutioner

Idéer

- 1) Der etableres en ordblindpolitik på uddannelsesinstitutionerne, inkl. en definition af ordblindevenlige miljøer.
- 2) Læsevejlederne underviser deres kolleger i hensigtsmæssige tiltag i forhold til ordblinde elever, og der afholdes årlige oplæg om ordblindhed og ordblindevenlig undervisning af relevante videnspersoner for såvel læsevejledere som faglærere.
- 3) Et omfattende kursus i, hvad det vil sige at have med ordblinde at gøre, og hvordan man forbedrer vilkårene for dem. Skal være en del af undervisningspersonalets pædagogikum (for undervisere på ungdomsuddannelserne) og på læreruddannelserne (20-ugers kursus).
- 4) Inkluderende læringsfællesskaber: Implementering af specialiseret viden om ordblindhed i det almindelige miljø, ligesom i Rundhøj projektet. Det taler ind i inklusionsdagsordenen, og gør det trygt at have et særligt behov, hvad enten der er tale om ordblinde eller elever med læsevanskeligheder, som (endnu) ikke er konstateret ordblinde.

Hvilke aktører spiller generelt en rolle for idéerne, der knytter sig til netværk, vejledning og kompetenceudvikling målrettet uddannelsesinstitutioner, og hvad kræver idéerne for at kunne blive gennemført?

Ideerne, der knytter sig til dette tema, relaterer sig primært til ungdomsuddannelsernes undervisningsmiljøer og niveau af viden inden for ordblindeområdet. Den største udfordring er imidlertid at idéerne kræver, at ungdomsuddannelserne er afsender på disse, og idéerne er derfor generelt set svære at realisere.

Højest prioriterede idé

Idé 26 [Læsevejlederne underviser deres kolleger i hensigtsmæssige tiltag i forhold til ordblinde elever, og der afholdes årlige oplæg om ordblindhed og ordblindevenlig undervisning af relevante videnspersoner for såvel læsevejledere som faglærere.]

3,5 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]

5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]

2 point for succeskriterium 3 [lovgivning]

2 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

12,5 point ud af 20 i alt

Løsningsforslag til, hvordan Aarhus Kommune kan realisere idéen

I planen for den generelle ordblindeindsats i Aarhus Kommune fremgår det, at der vil blive igangsat et læsevejledernetværk. Det bør overvejes, hvorvidt repræsentanter fra ungdomsuddannelser i Aarhus Kommune også kan inddrages i netværket, da disse spiller en helt afgørende rolle for, hvordan vi kan lykkes med at gøre overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse mere fleksibel og smidig for ordblinde. Viden fra netværket vil kunne videreformidles af læsevejlederne til faglærere ungdomsuddannelserne, og årlige oplæg målrettet samtlige personalegrupper vil kunne bidrage til en fastholdelse af fokus på området.

Med hvem og hvordan kan løsningsforslaget udføres?

Det bør afklares, hvorvidt der er mulighed for at inddrage læsevejlederne på ungdomsuddannelserne i læsevejledernetværket, som der allerede er en plan for i Aarhus Kommune. Hvorvidt idéen kan realiseres, afhænger i høj grad af ungdomsuddannelserne og af evt. begrænsninger i den generelle ordblindeindsats, der som udgangspunkt kun adresserer kommunale institutioner.

Potentielle samarbejdspartnere: Repræsentanter for ungdomsuddannelser i udvalgte distrikter i Aarhus Kommune, PPR, Kompetencecenter for Læsning, Center for Innovation i Aarhus.

SYSTEMET OMKRING ORDBLINDE I OVERGANGEN

Idéer

- 1) Ensretning af regelsæt og procedurer mellem ungdomsuddannelserne. Evt. i form af et netværk, hvor ungdomsuddannelserne i fællesskab arbejder mod en ensretning i procedurerne.
- 2) Krav om en underskrevet bemyndigelseserklæring + anden relevant dokumentation med elevernes papirer fra folkeskolen i forbindelse med ansøgning om optagelse på www.optagelse.dk.
- 3) UU-vejledningen sørger for tjekliste i overgangen til ungdomsuddannelse.
- 4) Krav om at ordblindediagnosen står i elevernes papirer fra folkeskolen. Grundskolen skal være forpligtet til at videregive oplysninger.
- 5) Tilbud om støtte (it-rygsæk, hjælpemidler mm.) forud for at SPS-ansøgningen er behandlet hos Styrelsen for Kvalitet og Udvikling, UVM.
- 6) Tidligere adgang til ordblindedtesten i SPS-systemet så ungdomsuddannelserne kan søge om støtte rettidigt.
- 7) Evt. nye leverandører af hjælpemidler overtager opgaven pr. 1/12 i stedet for op til skolestart for at forhindre forsinkelser.
- 8) Klasselærer/læsevejleder er forpligtet til at hjælpe eleven med ansøgning.
- 9) Samarbejde om ordblinde mellem UU-vejledningen og læsevejlederne/PPR.
- 10) Central vejledning om overgangen som f.eks. hos www.HTO.dk.
- 11) Give UU-vejlederen mulighed for at give individuel vejledning, også selvom eleven er erklæret uddannelsesparat.
- 12) Systematisk samarbejde mellem grundskole og ungdomsuddannelse i overgangen: Faste landsdækkende procedurer.
- 13) Et faciliteret partnerskab mellem repræsentanter fra udvalgte ungdomsuddannelser og Styrelsen for Kvalitet og Udvikling ved Undervisningsministeriet. Partnerskabet etableres med henblik på at afklare, hvordan ungdomsuddannelserne kan lave de bedst mulige procedurer for at imødekomme kravet om tildeling af støtte og hjælpemidler til deres ordblinde elever rettidigt. Viden herfra kommunikeres ud til samtlige ungdomsuddannelser i Aarhus Kommune.

Hvilke aktører spiller generelt en rolle for idéerne, der knytter sig til systemet omkring ordblinde i overgangen, og hvad kræver idéerne for at kunne blive gennemført?

Mange af idéerne, der knytter sig til ovenstående tema, er udfordret af en lav realiserbarhed. Det skyldes primært manglende muligheder for at arbejde på tværs af kommune og stat. Flere af idéerne vurderes dog samtidigt at have meget stor værdi for målgruppen, da enkelte ændringer i optagelsesprocessen potentielt vil kunne have stor betydning for hvor smidig en proces, ungdomsuddannelserne vil kunne præstere overfor samtlige af deres ordblinde elever. Det bør derfor også overvejes, hvorvidt der lader sig gøre at teste mere smidige optagelsesprocedurer af uden, at det i første omgang kræver et udfordrende samarbejde på tværs af kommune og stat.

Højest prioriterede idéer

Idé 30 [Krav om en underskrevet bemyndigelseserklæring + anden relevant dokumentation med elevernes papirer fra folkeskolen i forbindelse med ansøgning om optagelse på www.optagelse.dk.]

4 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]
5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]
3 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
4 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

16 point ud af 20 i alt

Idé 37 [Samarbejde om ordblinde mellem UU-vejledningen og læsevejlederne i grundskolen]

4 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]
5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]
3,5 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
4 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

16,5 point ud af 20 i alt

Idé 41 [Et faciliteret partnerskab mellem repræsentanter fra udvalgte ungdomsuddannelser og Styrelsen for Kvalitet og Udvikling. Resultatet af samarbejdet forventes at bestå i klart definerede retningslinjer for ansøgningsprocessen omkring SPS]

4 point for succeskriterium 1 [værdi for målgruppen]
5 point for succeskriterium 2 [værdi for flest muligt]
5 point for succeskriterium 3 [lovgivning]
3 point for succeskriterium 3 [realiserbarhed]

17 point ud af 20 i alt

Løsningsforslag til, hvordan Aarhus Kommune kan realisere idéerne

Alle idéer kræver en åben og kreativ løsningstilgang. Hvis dette lykkes og løsningerne implementeres grundigt, vurderes de at have stor betydning for selve ansøgnings- og overleveringsprocessen, og dermed væsentlig værdi for alle ordblinde elever i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse.

Med hvem og hvordan kan løsningsforslagene udføres?

Idé 30 kan potentielt løses ved at udvalgte folkeskoler i en afgrænset testperiode indsamler underskrevne bemyndigelseserklæringer fra samtlige ordblinde elevers forældre i forbindelse med, at der søges om optagelse på en ungdomsuddannelse via www.optagelse.dk. Disse

videresendes af folkeskolen til de relevante ungdomsuddannelser inden sommerferien. For at idéen kan realiseres kræver det imidlertid at læsevejlederne/UU-vejledningen/skoleledelsen indvilliger i at påtage sig denne opgave.

Potentielle samarbejdspartnere: UU-vejledningen, grundskoler i udvalgte distrikter, PPR, Sekretariatet [jurister], Center for Innovation i Aarhus.

Idé 37 kan f.eks. løses ved, at der udarbejdes faste procedurer for, hvordan læsevejledere og faglærere samarbejder med UU-vejledningen i grundskolen. Der vil således kunne udarbejdes en fast fremgangsmåde for, hvordan det sikres at alle ordblinde elever registreres som ordblinde i deres ansøgning om optagelse på en ungdomsuddannelse. Det vil f.eks. kunne gøres i form af en blanket, som udfyldes af den pågældende læsevejleder/faglærer i dansk, som efterfølgende har ansvaret for at viderebringe denne til UU-vejlederen. Derudover vil man med fordel kunne gøre en del ud af at kommunikere relevant viden til UU-vejledningen i Aarhus Kommune. Denne viden kan f.eks. bestå af et overblik over relevante ungdomsuddannelser i Aarhus Kommune, som henvender sig specifikt til ordblinde, samt specifik viden om hvilke forhold (som f.eks. niveauet af digitalt materiale, brug af digitale undervisningsdidaktikker, samt mulighederne for studieretninger uden et tredje sprog på fortsættelsesniveau mm.), som typisk har indflydelse på den ordblindes specifikke valg af ungdomsuddannelse. En sådan kvalificering af UU-vejledningens vejledning målrettet ordblinde udskolings elever vil potentielt have stor værdi for projektets målgruppe og vurderes i øvrigt til at være relativt realiserbar. Endelig kan det overvejes hvorvidt UU-vejledningen kan gives en generel introduktion til, hvad det vil sige at være ordbind, herunder hvilke hjælpemidler og øvrige forhold, der typisk er afgørende for, at ordblinde kan klare sig på lige vilkår med deres jævnaldrende.

Potentielle samarbejdspartnere: Kompetencecenter for Læsning, UU-vejledningen, grundskoler i udvalgte distrikter, PPR, Center for Innovation i Aarhus.

Idé 41 kan løses ved, at der på baggrund af et faciliteret samarbejde mellem Styrelsen for Kvalitet og Udvikling og udvalgte ungdomsuddannelser i Aarhus Kommune, udarbejdes en servicekortlægning/brugerrejse, med henblik på at identificere hvilke processer og arbejdsgange, der kan optimeres i det tværgående samarbejde. Processen kan potentielt gennemføres i form af en enkelt eller flere workshops mellem de relevante partnere, og herefter vil der kunne blive udarbejdet relevant og klar information som Aarhus Kommune kan formidle videre til samtlige relevante ungdomsuddannelser. En sådan løsning vurderes at have høj værdi for målgruppen, da de største udfordringer i ungdomsuddannelsernes håndtering af ordblinde elever netop er administrative og tekniske.

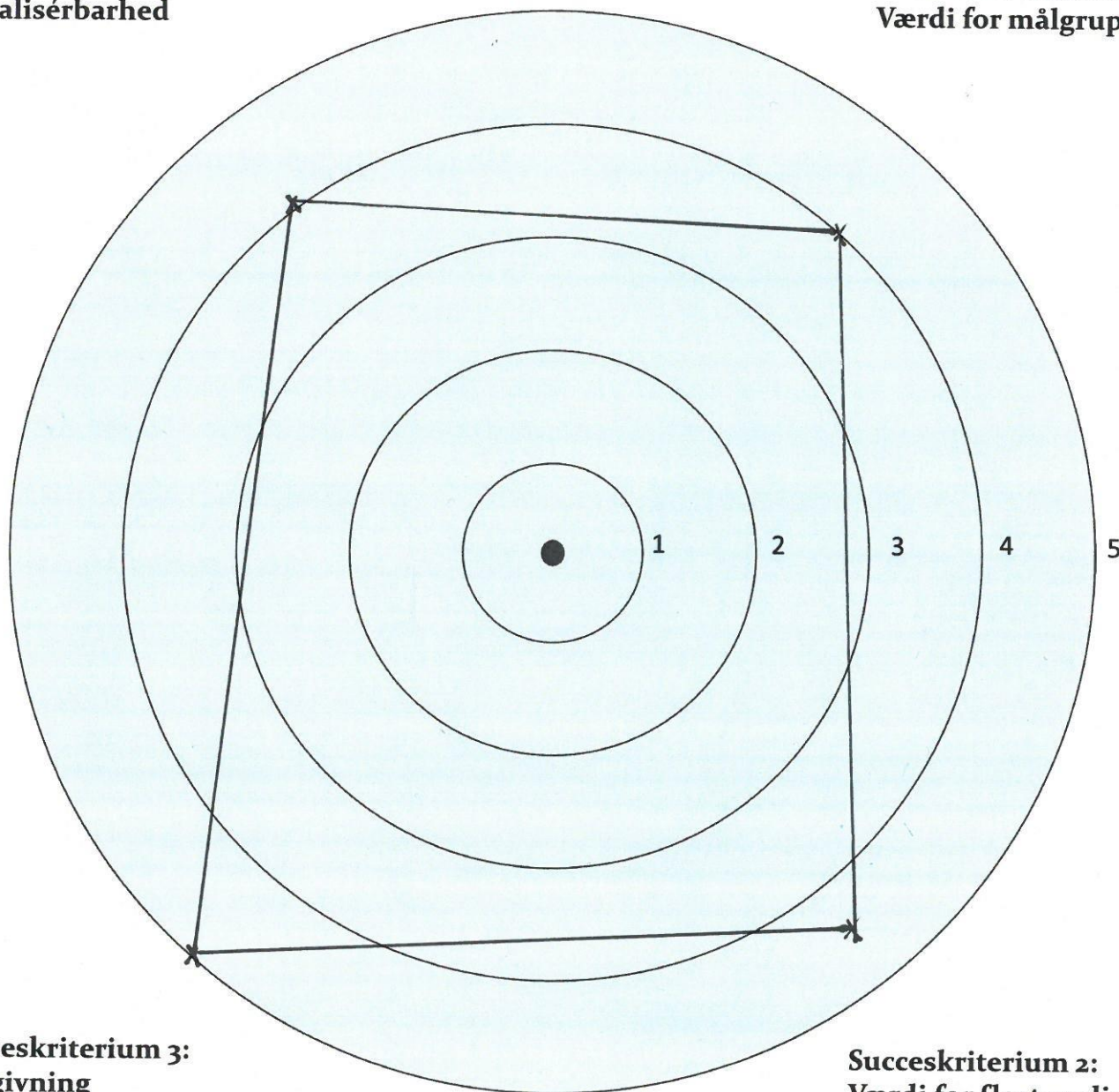
Potentielle samarbejdspartnere: Styrelsen for Kvalitet og Udvikling ved Undervisningsministeriet, repræsentanter fra udvalgte ungdomsuddannelser, Center for Innovation i Aarhus.

IDEPRIORITERING FOR: Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

idé 2

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

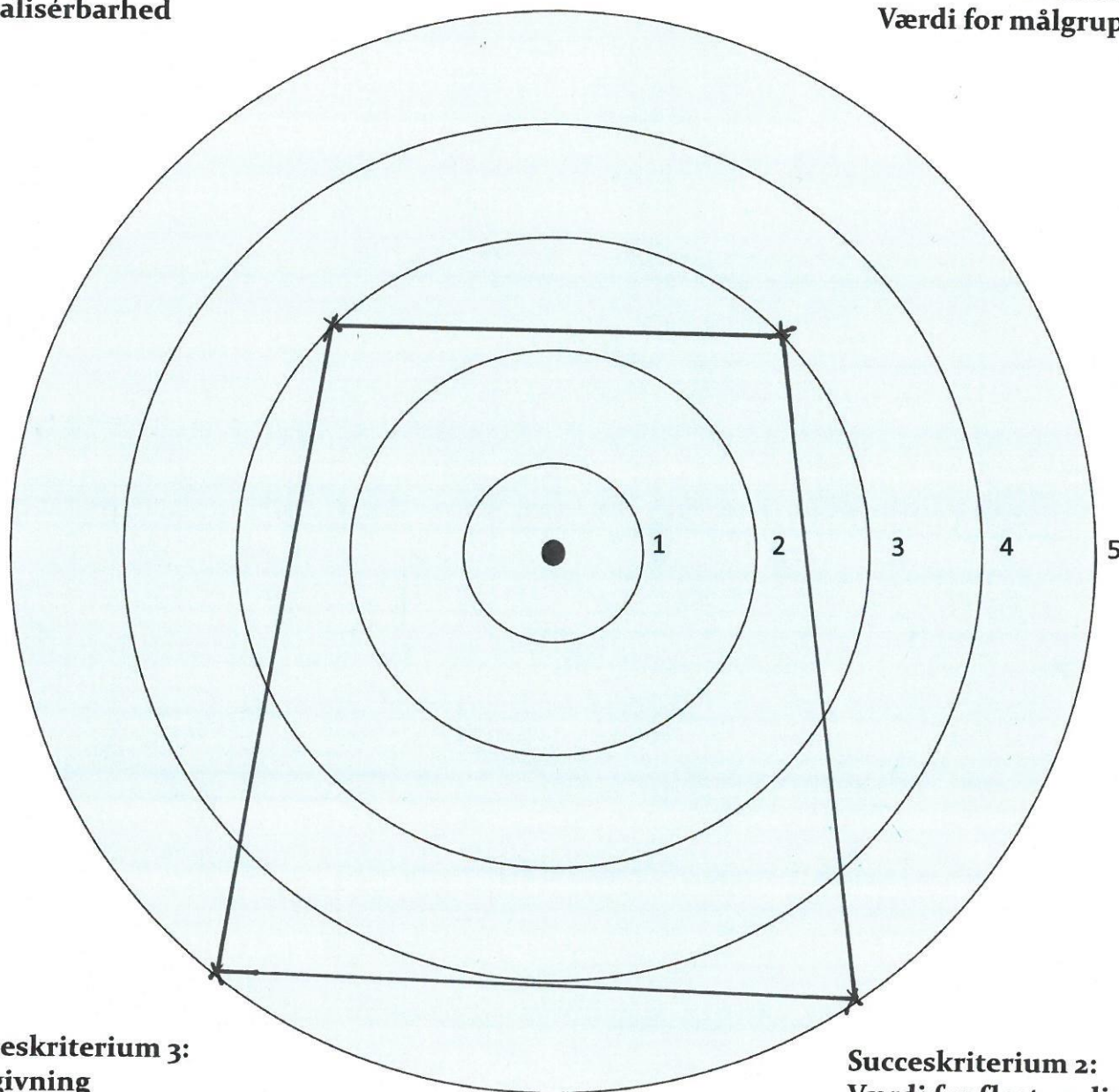
IDEPRIORITERING FOR:

Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

idé 15x 16

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

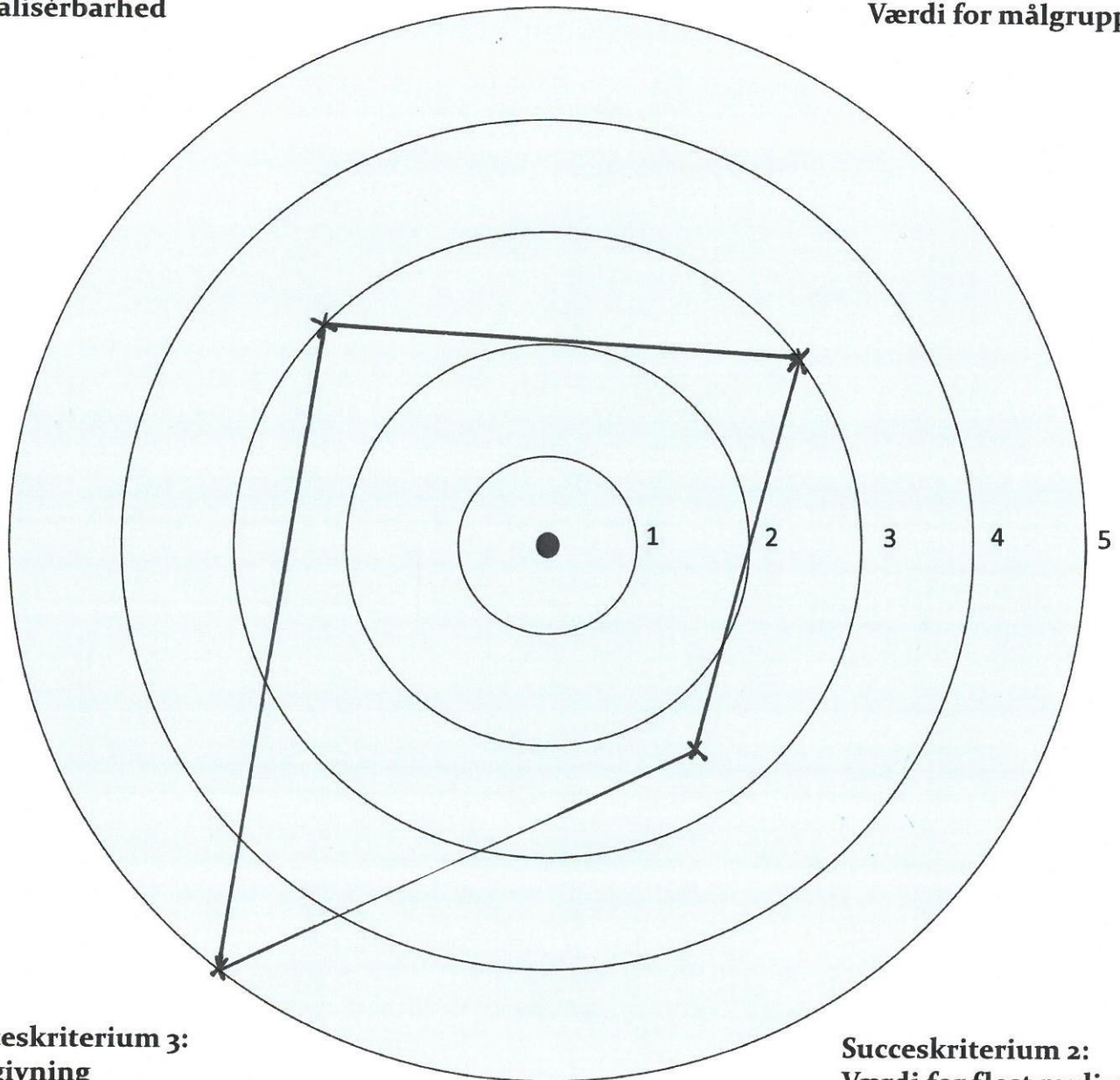
IDEPRIORITERING FOR:

Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

IDE 22

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

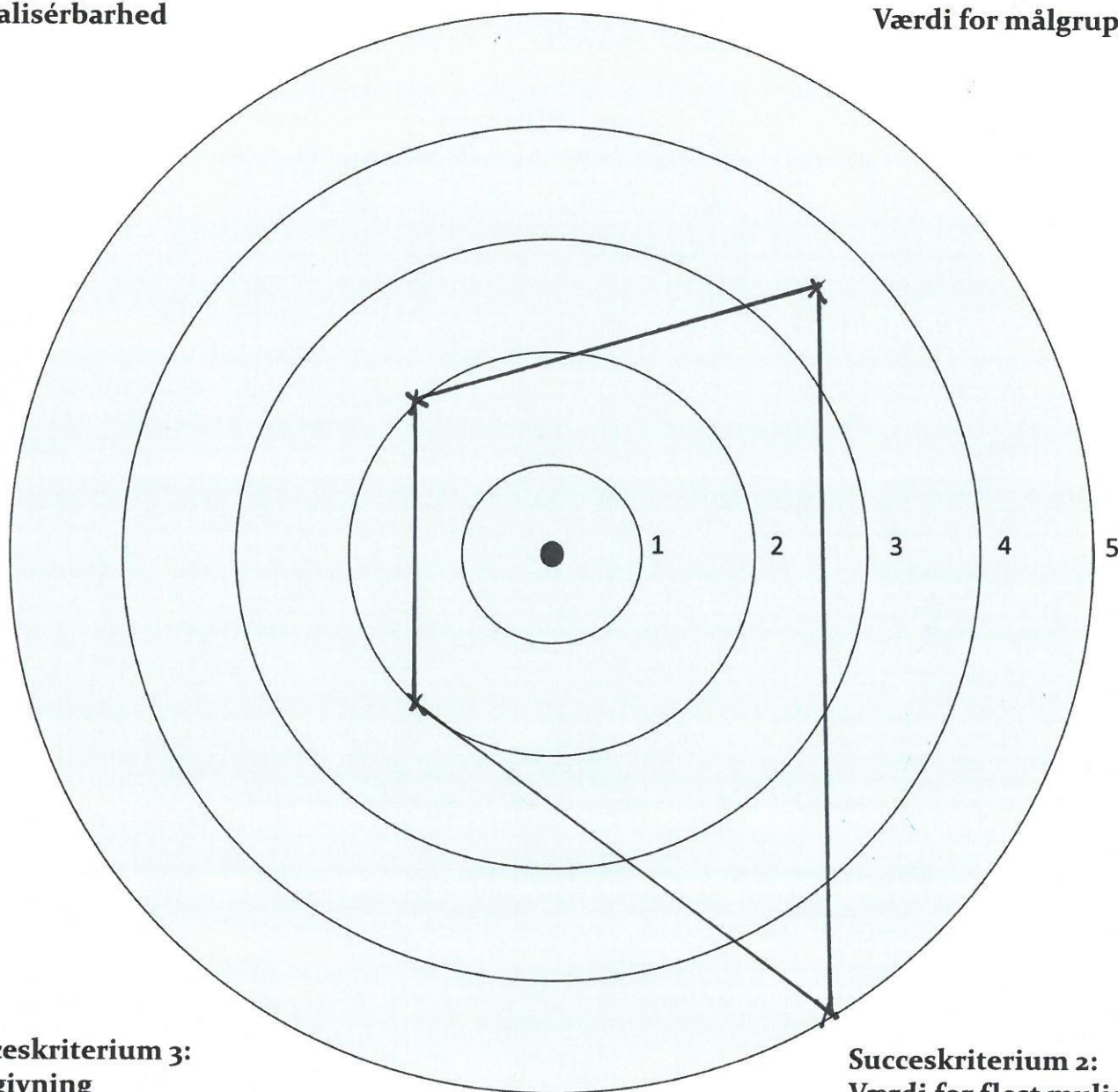
Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

IDEPRIORITERING FOR: Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

IDE 16

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

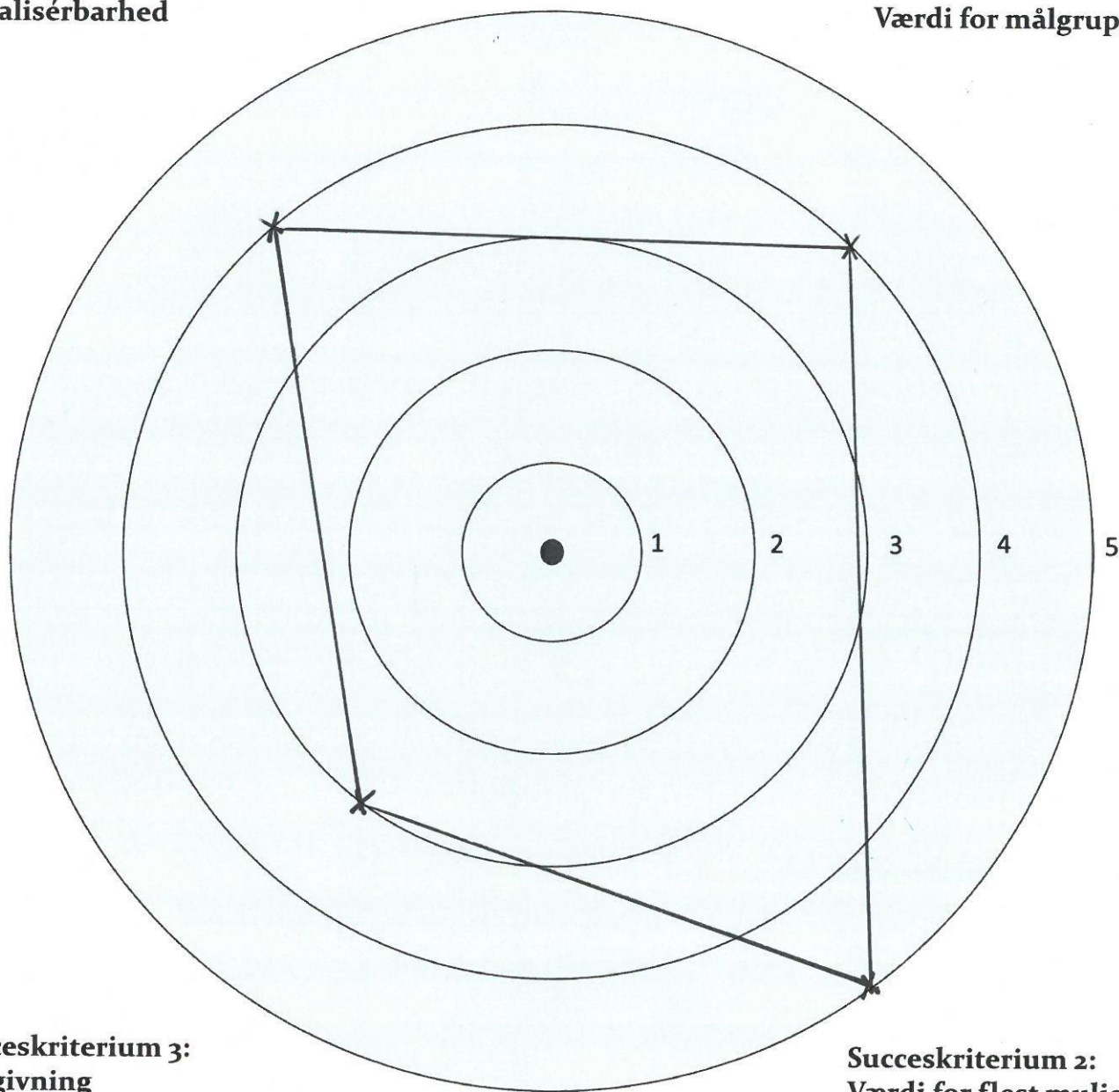
Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

IDEPRIORITERING FOR: Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

INÉ 30

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

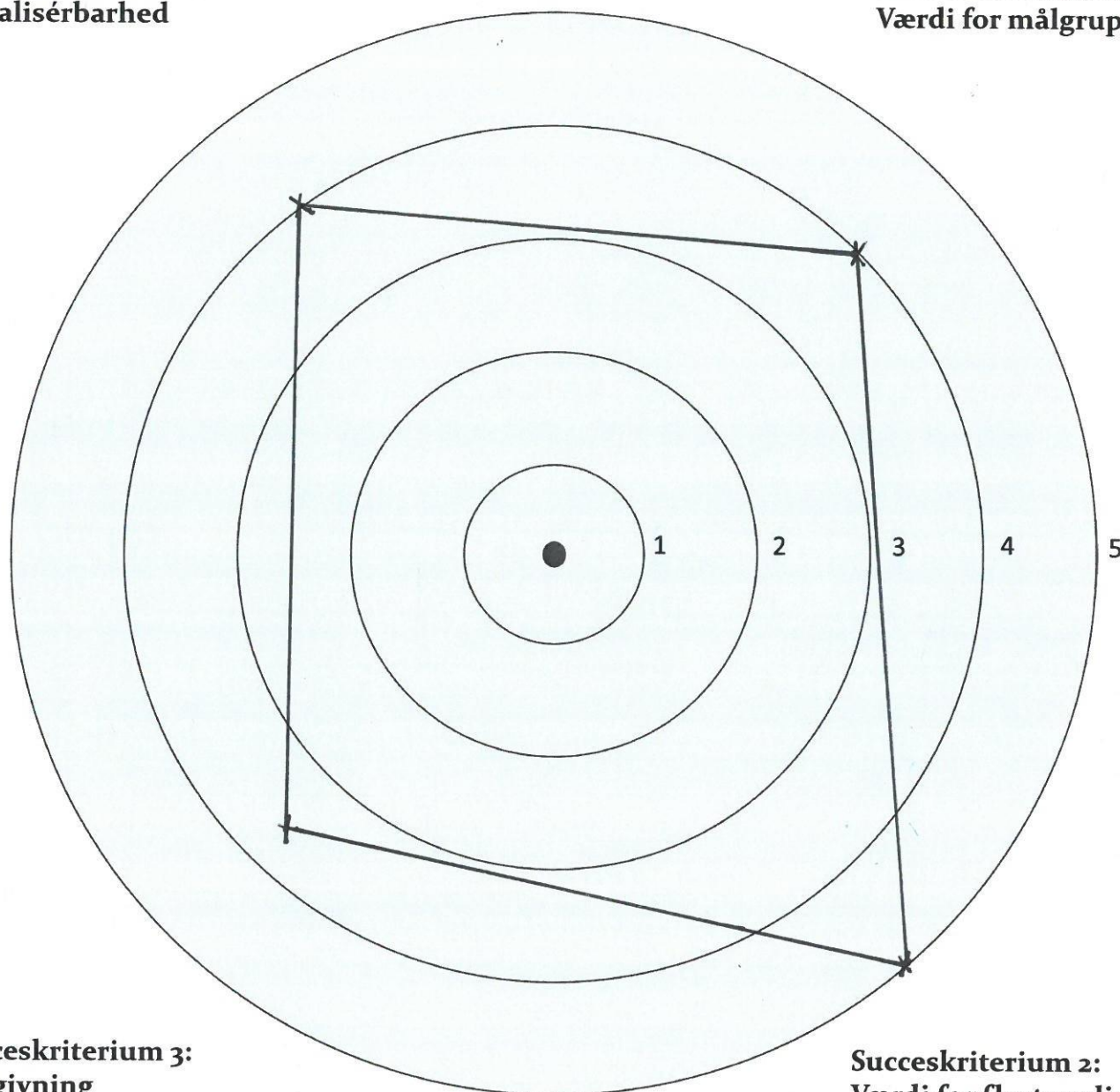

Succeskriterium 3:
Lovgivning

Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt

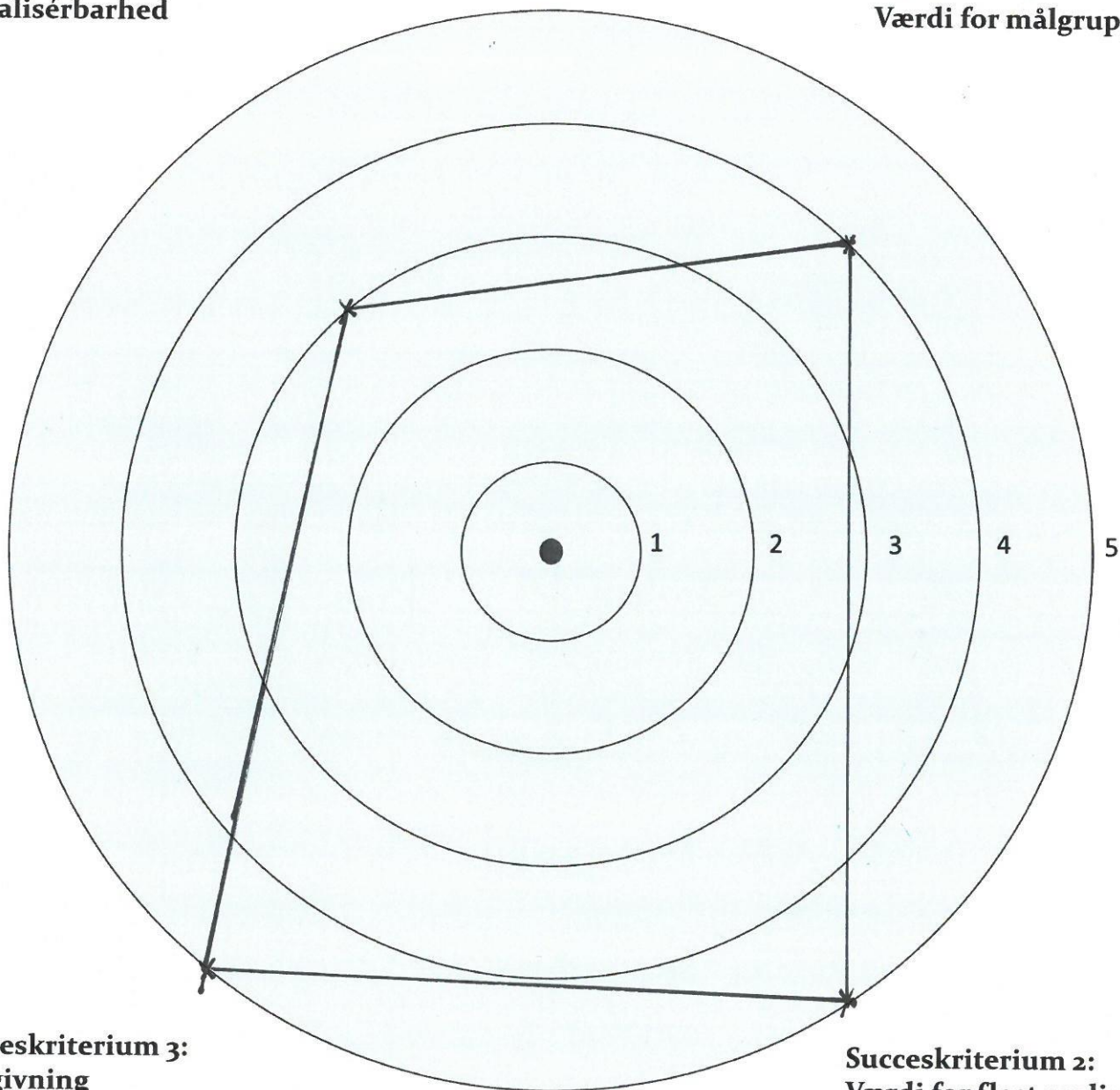
IDEPRIORITERING FOR:

Forstærket indsats for ordblinde i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse

IDE 41

Succeskriterium 4:
Realiserbarhed

Succeskriterium 1:
Værdi for målgruppen

Succeskriterium 3:
Lovgivning

Succeskriterium 2:
Værdi for flest muligt